

Received: 3 July 2024

Revised: 30 July 2024

Accepted: 31 July 2024

THE CONSTRUCTION OF TOURIST ROUTES BY THE PRU KHUAN KRENG COMMUNITY AND TOURIST ROUTES LINKED TO THE NAKHON SI THAMMARAT LEARNING TOURISM NETWORK

Pacharee SUMETHOKUL¹

1 Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, Thailand; phacharee_sum@nstru.ac.th

Handling Editor:

Professor Dr.Chanathat BOONRATTANAKITTIBHUMI European International University, France

(This article belongs to the Theme 1: Humanities & Social Sciences for Sustainable Development)

Reviewers:

- 1) Assistant Professor Dr.Hareuthai PANYARVUTTRAKUL STOU, Thailand
- 2) Dr.Dalivanh SIRISACK Souphanouvong University, Lao PDR.
- 3) Dr.Nawanun SRISUKSAI Suan Dusit University, Thailand

Abstract

This research is a qualitative study with the objective of creating tourist routes by the Pru Kuan Krong community and linking these routes to the Nakhon Si Thammarat Province Learning Tourism Network. The researcher used qualitative data collection methods, conducting in-depth interviews with key informants. The sample consisted of 12 individuals. The study results indicate that two tourist routes can be established: 1) Community Waterway Route: This route is linked to the Baan Pa Hua Khiao Art Center, as per the Royal Initiative Project of Khuan Khanun District, Phatthalung Province which the learning tourism activity for this route is named "Chef from Peat Forest." 2) Community Land Route: This route is connected to the alley weaving group, the Royal Initiative, and the Sufficiency Economy Philosophy Learning Center, as per the Royal Initiative project of Ban Wang Ang, Nakhon Si Thammarat Province which the learning tourism activity for this route is named "Until it Becomes a Jute.". Additionally, the tourism route linked to the Nakhon Si Thammarat Province Learning Tourism Network includes three interconnected routes: 1) Tourist routes interconnected within the community itself; 2) Tourist routes interconnected between different communities; 3) Tourist routes interconnected with each other.

Keywords: Tourism Routes, Tourism Network Linkage, Learning Tourism

Citation Information: Sumethokul, P. (2024). The Construction of Tourist Routes by the Pru Khuan Krong Community and Tourist Routes Linked to the Nakhon Si Thammarat Learning Tourism Network. *Thai Interdisciplinary and Sustainability Review*, 13(2), 181-188. <https://doi.org/10.14456/tisr.2024.34>

การสร้างเส้นทางท่องเที่ยวโดยชุมชนพหุควนเคิ่ง และเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับเครือข่ายการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ จังหวัดนครศรีธรรมราช

พัชรี สุเมโรกุล¹

1 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช; phacharee_sum@nstru.ac.th

บรรณาธิการผู้รับผิดชอบบทความ:

ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.ชนทัต บุญรัตนกิตติภูมิ มหาวิทยาลัยบูรพา อินเทอร์เน็ต ประเทศฝรั่งเศส
(บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของหัวเรื่องที่ 1: มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน)

ผู้ทรงคุณวุฒิผู้พิจารณาบทความ:

1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.หฤทัย ปัญญาธรรมาธิราช	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
2) อาจารย์ ดร.ดาริวัน ศิริศักดิ์	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
3) อาจารย์ ดร.นวนันท์ ศรีสุขใส	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างเส้นทางท่องเที่ยวโดยชุมชนพหุควนเคิ่ง และเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับเครือข่ายการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้จังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยใช้การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจะใช้วิธีการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักด้วยวิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจงจากผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 12 คน ผลการศึกษาพบว่า ด้านเส้นทางท่องเที่ยว สามารถสร้างได้ จำนวน 2 เส้นทาง ได้แก่ 1) เส้นทางท่องเที่ยวภายในชุมชน (ทางน้ำ) และเชื่อมโยงกับศูนย์ศิลปาชีพบ้านป่าหวายเขี้ยว อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ชื่อกิจกรรมท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ “เซฟจากป่าพรุ” 2) เส้นทางท่องเที่ยวภายในชุมชน (ทางบก) และเชื่อมโยงกับกลุ่มทอผ้าตรอกแค อันเนื่องมาจากพระราชดำริ และ ศูนย์การเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอันเนื่องมาจากพระราชดำริบ้านวังอ่าง จังหวัดนครศรีธรรมราช ชื่อกิจกรรมท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ “กว่าจะมาเป็นกระจุต” และ ด้านเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับเครือข่ายการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้จังหวัดนครศรีธรรมราช มีการเชื่อมโยง 3 เส้นทาง ได้แก่ 1) เส้นทางท่องเที่ยวที่มีความเชื่อมโยงกันภายในชุมชนเอง 2) เส้นทางท่องเที่ยวที่มีความเชื่อมโยงกันระหว่างชุมชน 3) เส้นทางท่องเที่ยวที่มีความเชื่อมโยงกันระหว่าง

คำสำคัญ: เส้นทางท่องเที่ยว, การเชื่อมโยงเครือข่ายการท่องเที่ยว, การท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้

ข้อมูลการอ้างอิง: พชรี สุเมโรกุล. (2567). การสร้างเส้นทางท่องเที่ยวโดยชุมชนพหุควนเคิ่ง และเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับเครือข่ายการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ จังหวัดนครศรีธรรมราช. สหวิทยาการและความยั่งยืนปริทรรศน์ไทย , 13(2), 181-188. <https://doi.org/10.14456/tisr.2024.34>

บทนำ

ป่าพรุควนเคร็ง ตำบลเคร็ง อำเภอลำลูกเกด จังหวัดนครศรีธรรมราช ตั้งอยู่ที่ลุ่มน้ำพองทาง ตอนใต้ของจังหวัด นครศรีธรรมราช เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำผืนใหญ่ มีระบบนิเวศที่มีความอุดมสมบูรณ์และ เอื้ออำนวยประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต ของประชาชน มีพื้นที่ประมาณ 223,320 ไร่ เป็นป่าสงวนแห่งชาติ เนื้อที่ 165,825 ไร่และป่าถาวรตามมติคณะรัฐมนตรี จำนวน 57,495 ไร่ พื้นที่ป่าพรุควนเคร็งครอบคลุมพื้นที่ 5 อำเภอ คือ อำเภอเชียรใหญ่ อำเภอเฉลิมพระเกียรติ อำเภอร่อนพิบูลย์ อำเภอลำลูกเกด อำเภอหัวไทร ของ จังหวัดนครศรีธรรมราช และพื้นที่บางส่วนของอำเภอกวนขนุน จังหวัด พัทลุง (รงค์ บุญสวยขวัญ, 2544)

ป่าพรุควนเคร็ง ยังมีความสำคัญกับชุมชนในด้านเศรษฐกิจ คือ เป็นแหล่งเก็บเกี่ยวกระจูดเพื่อ นำไปสานเสื่อหรือ ผลิตภัณฑ์จากกระจูดอันเป็นรายได้ หลักของชุมชน แต่ปัจจุบันป่าพรุเปลี่ยนแปลงไปอย่าง มาก มีการบุกรุกตัดไม้ ทำลายป่ามีการลักลอบเผาป่า เพื่อหวังผลให้ป่าเสื่อมโทรมและเกิดการซื้อขาย ครอบครองพื้นที่และเข้าไปทำประโยชน์ เพื่อปลูกปาล์มน้ำมันและยางพาราเพิ่มมากขึ้น ทำให้เกิดความตึงเครียด และบุกรุกพื้นที่เพิ่มขึ้น ซึ่งในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา เกิดไฟไหม้ป่าพรุควนเคร็งอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในปี พ.ศ.2531 ได้เกิดไฟไหม้ป่าพรุควนเคร็งกว่า 160 จุด พื้นที่ที่ ได้รับความเสียหายไม่น้อยกว่า 15,000 ไร่ (สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 5, 2555) การสร้างความเข้าใจเรื่องคนกับป่า เป็นเรื่องสำคัญยิ่งที่จะทำให้ชุมชนในพื้นที่เกิดการใช้ทรัพยากรในพื้นที่อย่างมีคุณค่า โดยการนำมาเพิ่มมูลค่าด้านการ ท่องเที่ยวที่ตำบลเคร็งมายกระดับและสร้างรายได้จากการท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างเส้นทางท่องเที่ยว ไปยังแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนในตำบลเคร็ง

ชุมชนพรุควนเคร็ง อำเภอลำลูกเกด เป็นชุมชนต้นน้ำที่เป็นแหล่งผลิตผลิตภัณฑ์จากกระจูดมากที่สุด และเป็นพื้นที่ป่าพรุ ที่มีความอุดมสมบูรณ์ตั้งอยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ที่หลายหน่วยงานพยายามผลักดันด้านการท่องเที่ยวและ ผลิตภัณฑ์ในพื้นที่ให้เป็นที่ยอมรับมากขึ้น แต่ด้วยเส้นทางเข้าสู่พื้นที่ตำบลเคร็งไปยังแหล่งท่องเที่ยวนั้นยังไม่ได้มีการจัด วางเส้นทางอย่างเป็นระบบเพื่อให้เกิดกิจกรรมท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับวิถีอัตลักษณ์ของพื้นที่ และเพื่อเป็นทางเลือกให้ นักท่องเที่ยวที่สนใจเดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่ และเป็นสิ่งสำคัญมากที่จะสร้างความสนใจให้นักท่องเที่ยว สามารถ วางแผนการท่องเที่ยวได้ตามจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยวแต่ละประเภท และสามารถเชื่อมโยงเส้นทาง ท่องเที่ยวโดยชุมชนไปยังตำบล หรือ อำเภอใกล้เคียง จะทำให้มีความน่าสนใจมากขึ้น เพราะเราปฏิเสธไม่ได้ว่าเส้นทาง การท่องเที่ยวแต่ละที่จะมีสถานที่หรือแหล่งท่องเที่ยว ที่มีกิจกรรมการท่องเที่ยวโดดเด่นและน่าสนใจต่างกัน การสร้าง เส้นทางท่องเที่ยวที่ดึงดูดใจ มีความหลากหลาย สามารถสร้างรายได้ สร้างอาชีพ ให้กับชุมชน อีกทั้งเป็นการอนุรักษ์ ทรัพยากรชุมชน ทรัพยากรสิ่งแวดล้อม และทุนทางภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนให้คงอยู่อย่างยั่งยืน

ด้วยเหตุผลดังกล่าวคณะผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา “การสร้างเส้นทางท่องเที่ยวโดยชุมชนพรุควนเคร็ง อำเภอลำลูกเกด และ เส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับเครือข่ายการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้จังหวัดนครศรีธรรมราช” โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อ สร้างเส้นทางท่องเที่ยวโดยชุมชนพรุควนเคร็ง อำเภอลำลูกเกด และเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับเครือข่ายการท่องเที่ยว เพื่อการเรียนรู้จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งจะทำให้แหล่งท่องเที่ยวในชุมชนกลายเป็นแหล่งเรียนรู้ เกิดการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ระหว่างเครือข่าย และสร้าง เส้นทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ให้เป็นที่รู้จักแพร่หลายแก่นักท่องเที่ยวมาก ยิ่งขึ้น

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำเส้นทางท่องเที่ยว และเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยง

วิภาวรรณ ปิ่นแก้ว (2551) กล่าวว่า การจัดเส้นทางท่องเที่ยวหมายถึงการกำหนดเส้นทางเพื่อให้ นักท่องเที่ยวเข้าชมจุดที่น่าสนใจตามแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ได้อย่างง่ายสะดวกและปลอดภัยรวมทั้งยังได้รับความรู้ และเพลิดเพลิน ควบคู่กันไป บางครั้งเส้นทางท่องเที่ยวอาจเกิดขึ้นจากการที่นักท่องเที่ยวหลายหลา ยกกลุ่มใช้ เส้นทางเดิมๆ อยู่เป็นประจำซึ่งอาจจะเป็นเส้นทางรถยนต์ทางเท้าทางเรือหรือทางอื่นๆ ที่อาจใช้ร่วมกับเส้นทาง สัญลักษณ์ของเมือง หรือ

ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2567)

อาจเป็นการกำหนดเส้นทางขึ้นมาใหม่โดยเฉพาะ การกำหนดเส้นทางสัญจรเพื่อการท่องเที่ยวควรสำรวจและสังเกตการณ์จากพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวประกอบกับแนวโน้มที่ควรจะเป็นในการจัดเส้นทางโดยเริ่มต้นจากการพิจารณาตำแหน่งของแหล่งท่องเที่ยวประเภทต่างๆ ภายในเมือง แล้วจัดลำดับ ความสำคัญและความน่าสนใจ จากนั้นจึงพิจารณาความสามารถในการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ เข้าด้วยกันซึ่ง การจัดเส้นทางสัญจรเพื่อการท่องเที่ยวอาจกำหนดในลักษณะวงจรบรรจบ คือการที่จุดเริ่มต้นและจุดท่องเที่ยว สุดท้ายไม่ซ้ำเส้นทางกัน ซึ่งจะทำให้ นักท่องเที่ยวได้พบเห็นสิ่งแปลกใหม่และเกิดความเพลิดเพลินตลอดเส้นทางโดยไม่ ต้องย้อนกลับไปยังเส้นทางเดิมอีก ซึ่งอาจจะจัดให้มีการเดินทางในสองลักษณะเช่นเริ่มต้นด้วยการเดินทางเท้าและ เปลี่ยนเป็นการสัญจรทางเรือในขากลับ เป็นต้น

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเครือข่ายหรือการเชื่อมโยง

กัลยาณี กุลชัย (2561) ได้สรุปแนวคิดเกี่ยวกับการเครือข่าย ไว้ดังนี้

1) แนวคิดเครือข่ายการท่องเที่ยวชุมชน

1.1) เครือข่ายการท่องเที่ยวชุมชน มีความสำคัญเพราะการท่องเที่ยวชุมชนมีความเกี่ยวเนื่องกับกลุ่มคนที่หลากหลาย และสามารถสร้างความร่วมมือในรูปแบบของเครือข่ายหลายลักษณะ ซึ่งสามารถแยกได้ดังนี้

1.1.1) เครือข่ายแบ่งตามลักษณะงาน หรือการเชื่อมโยง อาจมีลักษณะของ 1) เครือข่าย ความคิด เครือข่ายการเรียนรู้ (เชื่อมโยงแนวนอน) ได้แก่ เครือข่ายการท่องเที่ยวแม่ฮ่องสอน เป็นต้น 2) เครือข่ายการทำงาน ในกิจกรรม ประเด็นร่วมกัน (เชื่อมโยงแนวตั้ง) เป็นเครือข่ายที่มีการพัฒนาการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้จนสู่การทำงาน เพื่อต่อยอดการทำงานด้านการท่องเที่ยวในการทำการตลาดร่วมกัน ของเครือข่าย ได้แก่ เครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ ฯลฯ 3) เครือข่ายบูรณาการ (เชื่อมโยงหลายมิติ) เป็นการทำงานที่มองความร่วมมือเป็นฐาน สามารถทำงานข้ามประเด็น หรือกลุ่ม/องค์กร ขึ้นอยู่กับสถานการณ์และปัจจัยแวดล้อม เช่น กลุ่มกินข้าวเช้าเถื่อน บ้านชะขอม บูรณาการท่องเที่ยวโดยชุมชนกับกลุ่มกิจกรรมอื่นๆ เช่น กลุ่มป่าชุมชน กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มเยาวชน อบต.นาโพธิ์ กลาง และอุทยานแห่งชาติผาแต้ม เครือข่ายการท่องเที่ยวโดยพลวงเชียงดาว เป็นต้น

1.1.2) เครือข่ายแบ่งตามลักษณะภูมิศาสตร์ หรือเขตการปกครอง เป็น 1) เครือข่ายในระดับชุมชน การท่องเที่ยวโดยชุมชนมีการทำงานเกี่ยวข้องกับทุกภาคส่วน ทำให้กลุ่มต่างๆ ของชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมได้ เช่น กลุ่มหัตถกรรม กลุ่มเยาวชน กลุ่ม อาชีพ กลุ่มอนุรักษ์ เป็นต้น 2) เครือข่ายระดับระหว่างชุมชน ชุมชนหลายแห่งมีการใช้ทรัพยากรร่วมกัน มีปัญหาการจัดการทรัพยากรคล้ายกัน การขยายผลการท่องเที่ยวโดยชุมชน จากชุมชนหนึ่งไปสู่อีก ชุมชนหนึ่ง เช่น การท่องเที่ยวในเขตลุ่มน้ำ ห้วยปูลิง เป็นต้น 3) และเครือข่ายระดับประเทศ เครือข่ายระดับประเทศที่เกิดขึ้น ส่วนใหญ่ จะเป็นเครือข่ายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หรือเครือข่ายที่มีองค์กรทำงานร่วมกับชุมชนแล้วจัดให้มีการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในพื้นที่เป้าหมาย เช่น เครือข่ายท่องเที่ยวโดยชุมชนของประเทศเนปาล (TRAPP)

1.2) กระบวนการสร้างและพัฒนาเครือข่าย ในกระบวนการสร้างและพัฒนาเครือข่าย ต้องใช้ทั้งปัจจัยภายในและภายนอก ภายใน ชุมชนเองต้องมีความต้องการและเห็นความสำคัญของการมีเครือข่ายและพร้อมที่จะให้ความร่วมมือ มีระบบตัวแทนที่สามารถนำ ปัญหา ความต้องการของสมาชิกมา เสนอสู่เวทีเครือข่าย ส่วนปัจจัย ภายนอกมีอีกหลายปัจจัย แต่ปัจจัยที่สำคัญคือ หน่วยงานที่เป็นพี่เลี้ยงต้องมีความรู้ความเข้าใจ

1.3) องค์ประกอบสำคัญของเครือข่าย เครือข่ายต้องมียุทธศาสตร์ประกอบที่จะทำให้การทำงาน ของเครือข่ายสามารถดำเนินการต่อไปได้อย่างเข้มแข็ง ได้แก่ 1) มีการเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน (Connectivity) ก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยน และถ่ายทอดความรู้ ข้อมูลข่าวสารเป็นการเชื่อมโยง มีทั้งแนวตั้งและแนวนอน 2) มีความร่วมมือ (Collaboration) สมาชิกจะร่วมมือกันมีการกำหนดเป้าหมายร่วมกันรวมถึงกลยุทธ์ในการทำงาน 3) เกิดประสิทธิภาพโดยรวม (Collective Efficiency) มีการเชื่อมโยงกันเป็นระบบ การแลกเปลี่ยน ข้อมูล ความรู้ตลอดจนทรัพยากรต่างๆ ทำให้เกิดประสิทธิภาพโดยรวม

ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2567)

1.4) ปัจจัยที่ส่งเสริมต่อการพัฒนาความเข้มแข็งของเครือข่าย มี 2 ลักษณะคือ 1) เครือข่าย ภายในชุมชน มีข้อควรพิจารณา อยู่ 3 ประการ คือ การมีส่วนร่วมของชาวบ้าน ผลของกิจกรรม และ ความเข้มแข็งของผู้นำ 2) เครือข่าย ภายนอกชุมชน ได้แก่ การเชื่อมโยงของท้องถิ่น และกระบวนการ เรียนรู้ของคนนอกชุมชน

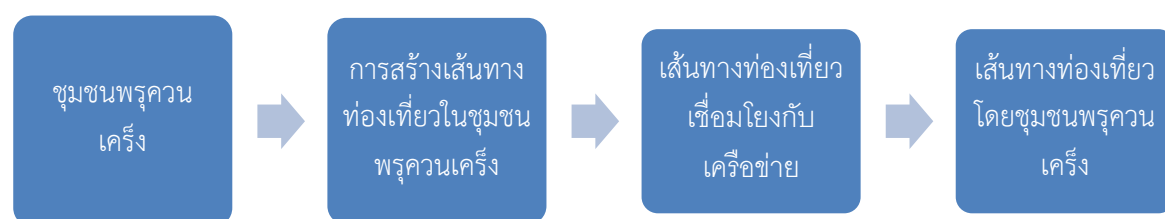
การท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้

นภมินทร์ ศักดิ์สง่า (2564) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ การท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ หมายความว่า การท่องเที่ยว ซึ่งนักท่องเที่ยวมี ความตั้งใจที่จะเรียนรู้ ความหมายของสิ่งต่างๆ ผ่านประสบการณ์ตรงของตนจากการที่ได้ มีผู้สร้างสรรค์ความหมายของสิ่งนั้นๆ ไว้ ดังนั้น จึงอาจพิจารณาได้อีกแง่มุมหนึ่งว่า การท่องเที่ยว เพื่อการเรียนรู้เป็น การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และสื่อความหมาย

สมมติฐานการวิจัย

การสร้างเส้นทางท่องเที่ยวโดยชุมชนพรวนเครื่อง อำเภอลำทะเมนชัย และเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับเครือข่ายการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้จังหวัดนครราชสีมา เป็นช่องทางหนึ่งในสร้างความสนใจและการรับรู้ได้อย่างไร

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้วิธีการศึกษาจากเอกสาร โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก สอบถามข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

- 1) การศึกษาข้อมูลจากเอกสาร จากการรวบรวมสังเคราะห์และวิเคราะห์เอกสาร โดยการศึกษาแนวคิดทฤษฎี งานวิจัย และบทความที่เกี่ยวข้อง
- 2) การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการ ใช้วิธีการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ คนในชุมชน โดยการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจงจากผู้ให้ข้อมูลหลักตามเกณฑ์ McMillan & Schumacher (1997) และ Textor (1980) เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลให้ได้ภาพรวม เพื่อแสดงให้เห็นเงื่อนไขและความเชื่อมโยงของสิ่งต่างๆ โดยจะจัดเก็บจากผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ
- 3) การสร้างเส้นทางท่องเที่ยวในชุมชนและเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงเครือข่ายการท่องเที่ยวชุมชน ผู้วิจัยนำข้อมูล ที่ผ่านการตรวจสอบแล้วมาจัดประชุม และวิเคราะห์ร่วมกันทั้ง 3 พื้นที่ มาวิเคราะห์ และกำหนดเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยง กำหนดกิจกรรม ผลิตภัณฑ์และสร้างเส้นทางท่องเที่ยว เพื่อนำเสนอกลับคืนสู่ชุมชนในการประเมินผล และนำเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อร่างเป็นเส้นทางท่องเที่ยว และประเมินเส้นทางท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยว หลังจากนั้นนำผลการประเมินที่ได้จากทั้งสองส่วนกลับมาปรับปรุงแก้ไขในส่วนเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงอีกครั้ง

ผลการวิจัย

ด้านเส้นทางท่องเที่ยว

ได้มีการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวทางน้ำ และทางบกเพื่อเชื่อมโยงการท่องเที่ยวในชุมชน อีกทั้งคนในชุมชนต้องการให้เชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับภายนอกให้มากขึ้น ซึ่งเสนอให้มีการท่องเที่ยวตามเส้นทางดังนี้

ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2567)

1) เส้นทางท่องเที่ยวภายในชุมชน (ทางน้ำ) และเชื่อมโยงกับศูนย์ศิลปาชีพบ้านป่าห้วยเขียว อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ดังนี้ กิจกรรมท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ “เซฟจากป่าพรุ” เป็นกิจกรรมท่องเที่ยวที่มีวัตถุประสงค์ให้นักท่องเที่ยวเกิดการเรียนรู้ เป็นกิจกรรม 1 วัน (1 Day Trip) เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้วิถีชีวิตชุมชน กิจกรรมจะเริ่มตั้งแต่เวลาเช้า ด้วยการนำนักท่องเที่ยวล่องเรือในป่าพรุควนเคร็ง พร้อมกับการจับกาแฟจากดอกบัว หลังจากนั้นนำคณะล่องเรือชม Home Stay ควายที่เดียวที่จะได้สัมผัสควายน้ำกลางทะเลสาบอย่างใกล้ชิดพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ร่วมถ่ายรูปบนจุดแบ่งแดนเชื่อม 3 จังหวัด นครศรีธรรมราช พัทลุง สงขลา ณ หลักกิโล บนลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา แวะศูนย์ศิลปาชีพบ้านป่าห้วยเขียว อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ขณะล่องเรือกลับ นักท่องเที่ยวจะได้ปลูกต้นกระจุตในกิจกรรม ชวนทำร่วมปลูกกระจุตเพื่อการอนุรักษ์ กิจกรรม “1 ต้นที่ปลูกส่งต่อรุ่นลูกได้ทำกิน” เมื่อเดินทางกลับถึงศูนย์การเรียนรู้จะได้ทำกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ “สำหรับนี้ที่เครื่อง” ให้ท่านได้เรียนรู้เมนูอาหารที่นำเอาวัตถุดิบจากป่าพรูมาปรุงด้วยตัวท่านเอง ตามวิถีคนพรุควนเคร็ง” และรับประทานอาหารเที่ยงจากฝีมือของนักท่องเที่ยวที่ทำด้วยตนเอง หลังจากนั้นก่อนเดินทางกลับอุดหนุนสินค้าจากป่าพรุแหล่งต้นน้ำผลิตกระจุตส่งออกทั่วประเทศจากฝีมือชุมชนและร่วมเก็บภาพประทับใจร่วมกันเป็นที่ระลึก

2) เส้นทางท่องเที่ยวภายในชุมชน (ทางบก) และเชื่อมโยงกับกลุ่มทอผ้าตรอกแค อันเนื่องมาจากพระราชดำริ และ ศูนย์การเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอันเนื่องมาจากพระราชดำริบ้านวังอ่าง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช ดังนี้ กิจกรรมท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ “กว่าจะมาเป็นกระจุต” เป็นกิจกรรมนี้มีวัตถุประสงค์ให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้และคิดสร้างสรรค์จากวัตถุดิบกระจุต เป็นกิจกรรม 1 วัน (1 Day Trip) ที่นักท่องเที่ยวจะได้เรียนรู้ว่า “กว่าจะมาเป็นกระจุต” นั้นต้องทำอะไร และได้ฟังเรื่องเล่า “เครื่อง ชุมชนนี้มีที่มา” จากนั้นชมการแสดงต้อนรับด้วยเพลงบอกจากปราชญ์ชุมชน เมื่อชมการแสดงเสร็จ นักท่องเที่ยวได้ทำกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ DIY กิจกรรม “1 คน 1 ใบ” หลังจากเสร็จสิ้นกิจกรรมนักท่องเที่ยวได้สัมผัสอาหารเที่ยง “อาหารจากบ้านของเรา” และปิดท้ายกิจกรรมด้วยร่วมอุดหนุนสินค้าจากป่าพรุแหล่งต้นน้ำผลิตกระจุตส่งออกทั่วประเทศจากฝีมือชุมชน และร่วมเก็บภาพประทับใจร่วมกันเป็นที่ระลึก และเดินทางศึกษาเรียนรู้กลุ่มทอผ้าตรอกแค อันเนื่องมาจากพระราชดำริ และ ศูนย์การเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอันเนื่องมาจากพระราชดำริบ้านวังอ่าง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช

ด้านเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับเครือข่ายการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้จังหวัดนครศรีธรรมราช

ได้มีการนำผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกของกลุ่มตัวอย่างมาวิเคราะห์ความต้องการด้านเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวปรากฏผลดังนี้ 1) เส้นทางท่องเที่ยวมีความเชื่อมโยงกันภายในชุมชนเอง ต้องการให้มีการเชื่อมโยงกับแหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่มีจุดเด่นทั้งด้านประวัติศาสตร์ วิถีวัฒนธรรม และการเกษตร 2) เส้นทางท่องเที่ยวมีความเชื่อมโยงกันระหว่างชุมชน ต้องการให้มีการเชื่อมโยงกับแหล่งเรียนรู้ในชุมชน และระหว่างอำเภอที่มีนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยว 3) เส้นทางท่องเที่ยวมีความเชื่อมโยงกันระหว่างจังหวัด ต้องการให้มีการเชื่อมโยงกับแหล่งเรียนรู้ในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา พัทลุง และจังหวัดนครศรีธรรมราช

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยการสร้างเส้นทางท่องเที่ยวโดยชุมชนพรุควนเคร็ง อำเภอชะอวด และเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับเครือข่ายการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้จังหวัดนครศรีธรรมราช ปรากฏผลการวิเคราะห์ ดังนี้เส้นทางท่องเที่ยว มีจำนวน 2 เส้นทาง ดังนี้

1) ด้านเส้นทางท่องเที่ยว มีจำนวน 2 เส้นทาง ได้แก่ เส้นทางท่องเที่ยวภายในชุมชน (ทางน้ำ) และเชื่อมโยงกับศูนย์ศิลปาชีพบ้านป่าห้วยเขียว อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ชื่อกิจกรรมท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ “เซฟจากป่าพรุ” และ เส้นทางท่องเที่ยวภายในชุมชน (ทางบก) และเชื่อมโยงกับกลุ่มทอผ้าตรอกแค อันเนื่องมาจากพระราชดำริ และ ศูนย์การเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอันเนื่องมาจากพระราชดำริบ้านวังอ่าง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช ชื่อกิจกรรมท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ “กว่าจะมาเป็นกระจุต”

ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2567)

2) ด้านเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับเครือข่ายการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้จังหวัดนครศรีธรรมราช มีการเชื่อมโยง 3 เส้นทาง ได้แก่ เส้นทางท่องเที่ยวที่มีความเชื่อมโยงกันภายในชุมชนเอง เส้นทางท่องเที่ยวที่มีความเชื่อมโยงกันระหว่างชุมชน แลพเส้นทางท่องเที่ยวที่มีความเชื่อมโยงกันระหว่าง

ทั้งนี้ การเพื่อสร้างเส้นทางท่องเที่ยวโดยชุมชนพหุควนเคิ่ง อำเภอชะอวด และเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับเครือข่ายการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นการสร้างเส้นทางเพื่อให้นักท่องเที่ยวมีทางเลือก ควบคู่ไปกับการทำกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายตามวิถีอัตลักษณ์ชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กุลวรา สุวรรณพิมล และคณะ (2547) ที่ใช้หลักการจัดเส้นทางโดยกำหนดเส้นทางใหม่ในลักษณะวงจรจบ โดยไม่ต้องย้อนกลับเส้นทางเดิมใช้หลักการจัดเส้นทางโดยกำหนดเส้นทางใหม่ในลักษณะวงจรจบ โดยไม่ต้องย้อนกลับเส้นทางเดิม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กรกช ทราย และคณะ (2559) ได้ศึกษาการ พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บ้าน

ด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา พบว่า แนวทางการ พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ประกอบด้วย การพัฒนาสิ่งดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวให้มีความหลากหลายกับทุกช่วงวัย การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวและการเข้าถึงข้อมูลได้สะดวก การเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวก ปรับปรุงที่พักแบบสัมผัสวิถีชีวิตชุมชน เน้นการจัดกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่ให้นักท่องเที่ยว มี ส่วนร่วมมากขึ้น การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเน้นการท่องเที่ยวโดยชุมชน

อย่างไรก็ตามในประเทศไทยการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ยังเป็นสิ่งใหม่แต่ความได้เปรียบของประเทศไทยมีทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวที่อุดมสมบูรณ์และมีความหลากหลาย แต่ในการท่องเที่ยวโดยชุมชนนั้น ชุมชนและผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ยังขาดความรู้และความเข้าใจ เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ รวมถึงการให้ความสำคัญกับเส้นทางท่องเที่ยว ซึ่งรัฐบาล ควรส่งเสริม สนับสนุน เพื่อสร้างองค์ความรู้จะช่วยให้การจัดการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้เป็นที่รู้จักอย่าง กว้างขวางของนักท่องเที่ยวทั้งในประเทศและต่างประเทศ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ประกอบด้วย 1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยว ควรสนับสนุนให้มีการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างการรับรู้ให้กับประชาชนและนักท่องเที่ยวให้มากขึ้น และ 2) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องระดับท้องถิ่น ควรมีแผนงานการสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวระหว่างตำบลที่อยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงกัน

เอกสารอ้างอิง

- กรกช ทราย และคณะ. (2559). การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บ้านด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา. *วารสารรัชต์ภาคย์*, (ฉบับพิเศษ ครอบรอบ 23 ปี), 165-176.
- กัลยาณี กุลชัย. (2561). แนวทางการสร้างเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงเครือข่ายการท่องเที่ยวชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่ปากแม่น้ำเจ้าพระยา จังหวัดสมุทรปราการ. *วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, 21, 1-18.
- กุลวรา สุวรรณพิมล, ดวงรัตน์ โกยกิจเจริญ, วีรภัทร์ โชติวิริยะกุล, สัญญา ฉิมพิมล, นงเยาว์ ใจห่อ และ วรพจน์ ตรีสุข. (2547). *การศึกษาประสิทธิภาพของการให้บริการในระบบขนส่งในจังหวัดภูเก็ต พังงา และกระบี่*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- นภามินทร์ ศักดิ์สง่า. (2564). *การพัฒนาศักยภาพเพื่อยกระดับการท่องเที่ยวย่านตลาดอาหาร กลางคืน ในเขตคูเมืองเก่าจังหวัดเชียงใหม่*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- รงค์ บุญสวยขวัญ. (2544). *วิถีชีวิตของประชาชนในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง อันเนื่องมาจากการ พัฒนาของรัฐในระยะแผนพัฒนา ฉบับที่ 1-8*. นครศรีธรรมราช: มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์.
- วิภาวรรณ ปิ่นแก้ว. (2551). *การศึกษาเพื่อเสนอเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี*. ปริญญาโท วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 5. (2555). *สถิติกฎหมาย เกี่ยวกับป่าไม้ (ปีงบประมาณ 2556) เขตห้ามล่าสัตว์บ่อล้อ*. กรุงเทพฯ: กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช.

McMillan, J., & Schumacher, S. (1997). *Research in Education: A Conceptual Introduction*. New York: Longman.

Textor, R. (1980). *A Handbook on ethnographic futures research*. (3rd ed.). California: Stanford University.

Data Availability Statement: The raw data supporting the conclusions of this article will be made available by the authors, without undue reservation.

Conflicts of Interest: The authors declare that the research was conducted in the absence of any commercial or financial relationships that could be construed as a potential conflict of interest.

Publisher's Note: All claims expressed in this article are solely those of the authors and do not necessarily represent those of their affiliated organizations, or those of the publisher, the editors and the reviewers. Any product that may be evaluated in this article, or claim that may be made by its manufacturer, is not guaranteed or endorsed by the publisher.

Copyright: © 2024 by the authors. This is a fully open-access article distributed under the terms of the Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International (CC BY-NC-ND 4.0).